

Cortinarius ionophyllus

Rutspindling

Storsvampar, Basidiesvampar

NE NA LC DD **NT** VU EN CR RE

Nära hotad (NT)
A2c+3c+4c

Klass: Agaricomycetes, **Ordning:** Agaricales, **Familj:** Cortinariaceae, **Släkte:** Cortinarius (spindlingar), **Art:** Cortinarius ionophyllus - rutspindling M. M. Moser **Synonymer:**

Kännetecken

Rutspindling är en påfallande vacker *Telamonia* som kommer tidigt på säsongen. Den karaktäriseras av sin ljus grå till gulbruna hatt, som ung ibland med violett ton i kanten. Hattytan är matt och fibrig(-småfjällig) och bara svagt hygroman med tydliga oregelbundna mörkare stråk och fläckar, liksom "rutig". Ofta ses tjocka velumlappar i hattkanten. Skivorna är glesa och tjocka och har en mörkt violett ton. Fot är styv, ockrabrun, upptill violett och med flera band av ett hudartat velum. Velum är först vitaktigt senare utåt brungult. Lukten på skivor är speciell, påminnande om lingon. Sporer ellipsoida och relativt stora, 8,5–10,5(11) x 5,5–6,5 µm. Lamelleggen har tydliga smala sterilceller. Arten står nära *C. torvus* och *C. agathosmus* som båda har en annan, fruktlik lukt.

Utbredning och status

Arten förekommer i Sverige främst i norra-mellersta delen men är funnen ned till Skåne, cirka 50 aktuella lokaler. (Däremot är den ännu okänd de östra mälardelarna, sydöstra Sverige och Öland-Gotland). Arten har även en vid utbredning i Norge och Finland. I Mellaneuropa är den sällsynt men känd åtminstone från Tyskland, Österrike och Frankrike. Från USA uppger M. Moser (2001) att den är funnen i Wyoming och Colorado. Rutspindling är spridd men ingenstans en vanlig art. Den uppträder enstaka eller i små grupper.

Ekologi

Rutspindling förekommer i boreonemoral, boreal granskog i Norden och montan granskog i Mellaneuropa. Även funnen i subalpin björkskog (Norge, Finland). Den typiska miljön är högrötsgranskog med t ex *Athyrium*, *Dryopteris*, *Equisetum* etc. Ibland även i *Sphagnum*-fläckar. Den kommer tidigt, vanligen i juli till september. Vanliga följesvampar är t ex *Cortinarius paragaudis* subsp. *oenochlis*, *Russula hydrofila* och *Cortinarius flexipes* I USA uppges den växa under *Picea engelmanni*, *Abies lasiocarpa*, *Pinus contorta*.

Hot

Populationerna minskar genom pågående kraftig kalavverkning av äldre granskogar av denna typ.

Åtgärder

Hänsyn bör tas så att randzoner och delar av fuktig översilad granskog lämnas vid stora avverkningar i dessa. Hydrologin bör inte ändras genom skyddsdikningar, grova körspår etc.

Övrigt

Utländska namn – NO: Huldreslørsopp.

Litteratur

Brandrud, T. E., Lindström, H., Marklund, H., Melot, J & Muskos, S. 1990-98. *Cortinarius*, Flora Photographica Vol 2 (1992) pl. B22 Moser, M. 1967. Neue oder kritische *Cortinarius*-Arten aus der Untergattung *Telamonia* (Fr.) Loud. Nova Hedwigia 14: 483–518.
Moser. M. 2001 Rare, debated and new taxa of the genus *Cortinarius* (Agaicales).Fungorum non delineati raro vel haud perspecte et explorate descripti aut definite picti pars XV.

Författare

Håkan Lindström 2005.